

Товар-моддий қийматликларни инвентаризацияси

3.37. Товар-моддий қийматликларни инвентаризацияси, қоидага кўра, мазкур хонада қийматликларнинг жойлашиш тартибида бажарилиши керак. Инвентаризация вақтида бир турдаги товар-моддий қийматликлардан бошқасига тартибсиз ўтишга йўл қўйиб бўлмайди.

Товар-моддий қийматликлар турли алоҳида хоналарда битта моддий жавобгар шахсда сақланганда инвентаризация сақлаш жойлари бўйича кетма-кетликда ўтказилади. Қийматликлар текширилганидан кейин хона эшиги пломбланади ва комиссия ишлаш учун кейинги хонага ўтади.

3.38. Товар-моддий қийматликлар инвентаризацияси рўйхатига номенклатура рақами, тури, гуруҳи, артикули, нави ва миқдори кўрсатилиб ҳар бир ном бўйича киритилади.

3.39. Ишчи инвентаризация комиссияси раиси ёки унинг топшириғига кўра комиссия аъзолари омбор (омборхона) мудир ва бошқа моддий жавобгар шахслар иштирокида товар-моддий қийматликларнинг ҳақиқатда мавжудлигини уларни мажбурий санаш, тарозида тортиш ёки қайта ўлчаш йўли билан текширадилар. Рўйхатларга қийматликлар қолдиғи ҳақидаги маълумотларни моддий жавобгар шахслар оғзидан ёки ҳақиқатда мавжудлигини текширмасдан туриб ҳисоб маълумотлари бўйича қайд этиш қатъиян тақиқланади.

3.40. Инвентаризация вақтида келиб тушадиган товар-моддий қийматликлар моддий жавобгар шахслар томонидан инвентаризация комиссияси

аъзолари иштирокида қабул қилинади ва инвентаризациядан сўнг реестр ёки товар ҳисоботи бўйича кирим қилинади. Ушбу товар-моддий қийматликлар «Инваризация вақтида келиб тушган товар-моддий қийматликлар» номи билан алоҳида рўйхатга киритилади. Рўйхатда улар қачон, кимдан келиб тушгани, кирим ҳужжатининг санаси ва рақами, номи, миқдори, нархи ва суммаси кўрсатилади. Бир вақтнинг ўзида кирим ҳужжатида инвентаризация комиссияси раисининг имзоси билан ана шу қийматликлар қайд этилган рўйхат санасига ҳавола қилган ҳолда «инвентаризациядан кейин» белгиси қўйилади.

3.41. Инвентаризация узоқ вақт ўтказилганда алоҳида ҳолларда ва фақат хўжалик юритувчи субъект раҳбари ва бош бухгалтерининг ёзма рухсати билан инвентаризация жараёнида товар-моддий қийматликлар моддий жавобгар шахслар томонидан инвентаризация комиссияси аъзолари иштирокида берилиши мумкин.

Ушбу қийматликлар «Инваризация вақтида берилган товар-моддий қийматликлар» деб номланган алоҳида инвентарь рўйхатига киритилади. Бу рўйхат инвентаризация вақтида келиб тушган товар-моддий қийматликларга оид ҳужжатларга ўхшаб расмийлаштирилиши керак. Чиқим ҳужжатларида инвентаризация комиссияси раисининг имзоси билан белги қўйилади.

3.42. Бошқа хўжалик юритувчи субъектларга тегишли бўлган ва масъул сақлашда бўлган товар-моддий қийматликлар ўзининг товар-моддий

қийматликлари билан бир вақтда инвентаризация қилинади. Ушбу қийматликларга алоҳида инвентаризация рўйхати тузилади ва унда ушбу қийматликларни масъул сақлашга қабул қилингани тасдиқланадиган тегишли ҳужжатларга ҳавола берилади.

3.43. Йўлда бўлган, юклаб жўнатилган, харидорлар томонидан ҳақи муддатида тўланмаган, бошқа хўжалик юритувчи субъектлар омборларида бўлган товар-моддий қийматликларни инвентаризацияси тегишли счётларда кўрсатилган суммаларнинг асослилигини синчиклаб текширишни ўз ичига олади.

Ушбу товар-моддий қийматликларни (йўлдаги, юклаб жўнатилган ва ҳоказо товарлар) ҳисобга олувчи счётларда тегишлича расмийлаштирилган ҳужжатлар билан тасдиқланган суммаларгина қолиши мумкин: йўлда бўлганлари бўйича — мол етказиб берувчиларнинг счёт — тўлов талабномалари ёки уларнинг ўрнини босадиган ҳужжатлар билан; юклаб жўнатилганлари бўйича — харидорларга тақдим этган счёт-фактуралар нусхалари ва тўлов талабномалари нусхалари билан; тўлаш муддати ўтганлар бўйича — банк муассасасининг картотекаларда тўлов талабномалари мавжудлигини албатта тасдиқлаши билан; бошқа ташкилотларнинг омборларида жойлашганлари бўйича — инвентаризация санасига яқин бўлган санага қайта расмийлаштирилган сақланган тилхатлар билан; битта шаҳардаги мол етказиб берувчиларнинг омборларида бўлганлари

бўйича — инвентаризацияни ўтказиш санасида қайта расмийлаштирилган сақланган тилхатлар билан.

Ушбу счётлар бошқа корреспонденцияланувчи счётлар билан олдиндан солиштирилиши керак.

Харидорлар ёки буюртмачиларга реализация қилинган товарлар, маҳсулот (иш, хизмат) лар учун ҳақ тўлашда узоқ вақт кечикиш юз берганда ушбу кечикишнинг сабаблари аниқланади ва инвентаризация комиссиясининг баённомасида қайд этилади.

Келиб тушган товар-моддий қийматликлар кирим қилинмаганлиги фактлари аниқланганда уларни олган шахсларнинг тушунтиришлари талаб қилиниши, суиистеъмоллик ҳолатида эса материаллар тергов органларига оширилиши керак.

3.44. Йўлда бўлган, юклаб жўнатилган, харидорлар томонидан муддатида тўланмаган ва бошқа хўжалик юритувчи субъектларнинг омборларида бўлган товар-моддий қийматликларга алоҳида инвентаризация рўйхатлари (далолатномалари) тузилади.

Йўлда бўлган товар-моддий қийматликларга доир рўйхатларда ҳар бир жўнатма бўйича қуйидаги маълумотлар келтирилади: номи (ҳужжатга мувофиқ), миқдори ва қиймати (ҳисоб маълумотларига биноан), юклаб жўнатиш санаси, шунингдек, ушбу қийматликлар тегишли счётларда ҳисобга олинишига асос бўлган ҳужжатларнинг рўйхати ва рақамлари. Бунда белгиланган муддатда келиб тушмаган ҳамда ҳисобда йўлдаги материаллар ва товарлар сифатида қайд этилган юklar бўйича уларни қидириб топиш

учун қандай чоралар кўрилганлигини текшириш зарур.

3.45. Юклаб жўнатилган ва харидорлар ҳақини муддатида тўламаган товар-моддий қийматликларга доир рўйхатларда ҳар бир алоҳида жўнатма бўйича харидорнинг номи, товар-моддий қийматликларнинг номи, юклаб жўнатиш санаси, счёт-фактура ёзилган сана, счёт-фактуранинг рақами ва счёт-фактурага доир сумма келтирилади.

3.46. Бошқа хўжалик юритувчи субъектларнинг омборларида сақланаётган товар-моддий қийматликлар рўйхатларга ушбу қийматликларни масъул сақлашга топширилганлигини тасдиқлайдиган ҳужжатлар асосида киритилади. Ушбу қийматликларга доир рўйхатларда уларнинг номи, миқдори, нави, ҳақиқатдаги қиймати (ҳисоб ҳужжатлари бўйича), юкни сақлашга қабул қилиш санаси, сақлаш жойи, ҳужжатларнинг рақамлари ва санаси кўрсатилади.

Ушбу қийматликлар масъул сақлашида бўлган хўжалик юритувчи субъектлардан инвентаризация рўйхатларининг нусхалари олинганда комиссия қийматликларнинг ҳақиқатдаги мавжудлигини (инвентаризация рўйхатлари нусхаларининг маълумотлари асосида) ҳужжатларга биноан белгиланган миқдор билан таққослайди.

3.47. Бошқа хўжалик юритувчи субъектларда қайта ишлашда бўлган товар-моддий қийматликларга доир рўйхатларда қайта ишловчи корхонанинг номи, қийматликлар номи, миқдори, ҳисоб маълумотлари бўйича ҳақиқатдаги қиймати, қийматликларни қайта

ишлашга бериш санаси, ҳужжатларнинг рақамлари ва санаси кўрсатилади.

3.48. Фойдаланишда бўлган инвентарь ва хўжалик жиҳозлари улар жойлашган жойи ва масъул сақлашда бўлган шахслар бўйича инвентаризация қилинади.

Инвентаризация ҳар бир буюмни кўздан кечириш йўли билан ўтказилади. Инвентаризация рўйхатларига инвентарь ва хўжалик жиҳозлари бухгалтерия ҳисобида қабул қилинган номенклатурага мувофиқ номлари бўйича киритилади.

Ходимларга якка тартибда фойдаланиш учун берилган инвентарь ва хўжалик жиҳозлари инвентаризация қилинганда гуруҳий инвентаризация рўйхатларини тузишга йўл қўйилади, уларда ана шу жиҳозлар учун масъул бўлган, уларга шахсий карточкалар очилган шахслар кўрсатилиб, инвентаризация ёзув рўйхатларида тилхатга имзо чектирилади.

Рўйхатларда инвентарь ва хўжалик жиҳозларининг бошланғич қиймати кўрсатилади.

Ювиш ва тузатишга юборилган махсус кийим (коржома) ва сочиқ-дастурхонлар инвентаризация рўйхатига майший хизмат кўрсатиш корхоналарининг қайднома-юкхатлари ёки квитанциялари асосида ёзилиши керак.

Яроқсиз ҳолга келган ва ҳисобдан чиқарилмаган инвентарь ва хўжалик жиҳозларга ишчи инвентаризация комиссияси томонидан фойдаланиш вақти, яроқсиз бўлиш сабаблари, ушбу буюмлардан

хўжалик мақсадларида фойдаланиш имкониятлари кўрсатилиб далолатномалар тузилади.

3.49. Идиш рўйхатларга турлари, мақсадли вазифаси ва сифат ҳолатига (янги, ишлатилган, тузатишни тақозо этадиган ва ҳ.к.) биноан киритилади.

Текшириш олдидан бўш идиш (тара) турлари бўйича танланиши керак, яъни:

ёғоч идишлар (яшиқлар, бочкалар);

картон идишлар;

металл идишлар (флягалар, барабанлар);

тўқимачилик идишлари (қоплари).

Яроқсиз ҳолга келган идишларга ишчи инвентаризация комиссияси томонидан сабаблари ва идиш учун масъул шахслар кўрсатилиб далолатнома тузилади.